

Hukuk Bülteni

Uyuşmazlık Çözümü | Kasım 2023

YURT DIŞINDA BULUNAN YABANCI KİŞİLERE TEBLİGAT

Ekonomik ve ticari ilişkilerin küreselleşmesiyle taraflar arasındaki hukuki ilişkilerin de uluslararası boyut kazanması kaçınılmaz olmuştur. Uluslararası ticari ilişkilerin hacmi arttıkça, uyuşmazlık çözümü süreçlerinin uluslararası boyutta işletilmesi yönündeki ihtiyaç artmaktadır. Uluslararası tebligat ise söz konusu uyuşmazlık çözümü süreçlerinin devlet mahkemelerinde yürütüldüğü yargılamaların merkezinde yer alan önemli bir mesele olarak karşımıza çıkıyor. Bu nedenle, uluslararası tebligat sürecinin doğru yöntemlerle yürütülmesi, yargılamanın gecikmeden sonuçlandırılması için büyük önem taşıyor.

I. Yurt Dışına Tebligat Yapılma Usulünü Düzenleyen Kaynaklar

İç hukukumuzda uluslararası tebligat, Tebligat Kanunu ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'te düzenlenmiştir. Öte yandan, Türkiye pek çok devletle ikili ve çok taraflı anlaşmalar akdetmiştir. Bu kapsamda, 1965 tarihli Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Sözleşme ("**1965 Tarihli Sözleşme**"), hem öngördüğü mekanizmanın tebligat sürecini basit şekilde tamamlamaya elverişli olması hem de taraf devlet sayısının fazla olmasıyla, Türk mahkemelerinde açılan davalarda ve Türkiye'de yapılan icra takiplerinde uygulamada sıklıkla başvurulmuş bir kaynak haline gelmiştir. Bununla birlikte, tebligatın yapılacağı gerçek ve tüzel kişinin bulunduğu devletle Türkiye arasında hem çok taraflı hem de ikili birden fazla anlaşma olabilir. Bu gibi durumlarda, hangi anlaşma hükmüne öncelik tanınacağına değerlendirilmesi gerekir.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

II. 1965 Tarihli Sözleşme'ye Göre Yurt Dışında Bulunan Yabancı Kişiye Tebligat Yapılması Süreci

Tebligat sürecinin uygulamada sıklıkla başvuru olan 1965 Tarihli Sözleşme'ye göre yürütüldüğü durumlarda, yurt dışına tebligat yapılmasını talep edecek ilgili resmi makam tarafından öncelikle Adli veya Gayri Adli Evrakın Yabancı Memleketlerde Tebliği için Talepname Formu (184 numaralı form) hazırlanır. Bu forma tebliğ edilecek belgelerin (dava dilekçesi, tensip tutanağı, duruşma davetiyesi gibi) aslı veya sureti de eklenir ve tümünün tebligatın yapılacağı ülkenin kabul ettiği dile tercüme edilmesi gerekir. Bu sürecin hızlı şekilde ilerletilebilmesi için, tebligatın yapılmasını talep eden taraf vekillerinin ilgili mahkeme veya icra müdürlüğüyle temas halinde olarak süreci yakından takip etmesi büyük önem taşıyor.

1965 Tarihli Sözleşme taraf devletlerden gelecek tebliğ taleplerini yerine getirmek üzere bir merkezi makam ihdas etme yükümlülüğü getirmiştir. Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü ("**Genel Müdürlük**"), kendisine ilgili mahkeme veya icra dairesince gönderilen belge setinin usulüne uygun ve noksansız olduğuna kanaat getirirse, belge setini tebligat yapılması talep edilen ülkenin ilgili merkezi makamına doğrudan gönderir. Akabinde merkezi makam yurt dışında tebligat işlemini yerine getirir ve tebligat yapılmasını talep eden makamı tebligatın akıbeti hakkında bilgilendirir.

III. Uygulamada Sıklıkla Karşılaşılan Sorunlar

1965 Tarihli Sözleşme'nin öngördüğü mekanizma yurt dışı tebligat sürecinin hızlı ve basit bir şekilde tamamlanabilmesi için teoride elverişli görünmektedir. Buna karşın, uygulamada yurt dışına tebligat yapılması en iyi ihtimalle dört aya yakın ve ortalama bir yıl kadar sürebilmektedir. Ayrıca bu süre tebligatın yapılacağı ülkenin içinde bulunduğu dinamiklere bağlı olarak uzayabilir. Dolayısıyla, bir yargılama sırasında yapılacak her bir tebligat için her seferinde en iyi ihtimalle en az dört aylık bir süre geçirilmesi Türkiye'deki yargılamaların sürüncemede kalmasına sebep olabiliyor.

Tebligat sürecinde uygulamada sık karşılaşılan sorunlardan bir diğeri, tebligat evrakının tebligat yapılacak kişiye ihtar ettiği tarih ile tebliğ edilecek belge setinin Genel Müdürlük'e ulaşması arasında en az üç aylık bir süre olması zorunluluğudur. Örnek olarak, yurt dışında bulunan davalıya bir duruşma tarihinin tebliğ edileceği durumlarda, duruşma tarihi ile Genel Müdürlük'ün mahkeme tarafından gönderilen belge setini teslim aldığı tarih arasında en az üç aylık süre olması gerekir. Bu hususa dikkat edilmediği takdirde belge setinin Genel Müdürlük tarafından ilgili mahkemeye iade edilmesi söz konusu olmakta ve zaten uzunca bir süreye yayılan tebligat süreci daha da uzayabilmektedir.

Göz önünde bulundurulması gereken başka bir konu ise Genel Müdürlük'ün, yurt dışı tebligat talebine ilişkin olarak gönderim tarihinden itibaren altı ay geçmeden yapılan akıbet sorgusu taleplerini "acil durumlar dışında ilgili evrakın gönderim tarihinden altı ay geçmedikçe sorgu

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

yapılamayacağı” gerekçesiyle reddetmesidir. Buna bağlı olarak, yurt dışında tebligat süreci tamamlanmış olsa dahi ilgili Türk makamlarına bu konuda bilgi verilmesi zaman alabilmektedir.

IV. Sonuç

Her geçen gün farklı teknolojik entegrasyonlarla daha verimli sistemler uygulamaya alınırken uyuşmazlık çözümünde kritik rol oynayan uluslararası tebligat sürecinin ağır işleyen bir mekanizmaya dönüşmüş olması yargılamaların ve ticari hayatın işleyişine sekte vurabilmektedir. Ülkemizde elektronik tebligat uygulamasına geçilmesiyle birlikte yargı sürecinde pek çok işlem büyük ölçüde hız kazanmıştır ve bu sayede büyük bir yol katedilmiştir. Bu ve benzeri uygulamaların uluslararası tebligat süreci için de uygulanabilir hale gelmesine duyulan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır.

İLETİŞİM

Av. Aslı Fanus Kalmaz

afanus@kolcuoglu.av.tr

Av. Duygu Derelioğlu

dderelioglu@kolcuoglu.av.tr